

31.10.2022

Asia/5

§ 714

V 16.11.2022, Helsingin hyvinvointisuunnitelma 2022–2025

HEL 2022-011138 T 00 01 01

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Jussi Halla-ahon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Stina Högnabba, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42525
stina.hognabba(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin hyvinvointisuunnitelma 2022-2025
- 2 Liite: Tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja vastuutahot

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto hyväksyy Helsingin hyvinvointisuunnitelman vuosille 2022–2025.

Esittelijän perustelut

Helsingin kaupunkistrategian 2021–2025 mukaan Helsingissä tulee jokaisen iästä ja terveydentilasta riippumatta voida elää hyvää, turvallista ja omanlaistansa elämää. Kaupunkilaisilla on mahdollisuus toteuttaa itseään ja luoda mahdollisuuksia hyvinvointinsa lisäämiseen. Yhdenvertaisuus, tasa-arvo, ihmisoikeudet ja osallisuuden kokemukset ovat edellytys hyvälle elämälle. Helsingiläisillä on mahdollisuus elää turvallisesti viihtyisässä ja kauniissa kaupunkitilassa positiivisesti omaleimaisissa kaupunginosissa.

Hyvinvointisuunnitelma osaltaan toimeenpanee kaupunkistrategiaa ja tähtää hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseen. Hyvinvointisuunnitelman avulla ohjataan, toteutetaan ja kehitetään helsinkiläisten hyvinvoinnin edistämiseen ja segregaaation ehkäisyyn tähtäävää vaikuttavaa ja tietoon perustuvaa työtä. Hyvinvointisuunnitelman tavoitekokonaisuuksia toteutetaan osana toimialojen, virastojen ja liikelaitosten talouden ja toiminnan suunnittelua, toteuttamista ja arviointia.

Hyvinvointisuunnitelman sisältö perustuu kaupunkistrategiaan. Lisäksi tilasto-, tutkimus- ja muu tieto väestön hyvinvoinnin tilasta ja kehityksestä on huomioitu laajasti. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 §:n mukaan kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Hyvinvointisuunnitelman rakentamisessa on hyödynnetty laajasti tietopohjaa ja tavoitekokonaisuuksien muotoilussa on hyödynnetty tietopohjassa tunnistettuja haasteita.

Uudistunut lainsäädäntö ohjaa sisältöä

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kunnassa säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 §:ssä. Koska Helsinki jatkaa Suomen ainoana kuntana sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuussa vuodesta 2023 eteenpäin, lakiin sisältyy Helsingin osalta muista kunnista poikkeavia velvoitteita.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6§:n mukaan kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Laki velvoittaa Helsingin kaupunkia valmistelemaan valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointisuunnitelman sekä hyvinvointikertomuksen yhteistyössä HUS-yhtymän kanssa. Lisäksi hyvinvointisuunnitelman sisältöä ohjaavat lastensuojelulain 12 §, vanhuspalvelulain 5 § sekä ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä annetun lain 5 §. Nämä lait sisältyvät eduskunnan hyväksymään Sote100 -lakipakettiin (HE 56/2021).

Lakipaketin mukaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma laaditaan jatkossa osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 §:n mukaista kunnan hyvinvointisuunnitelmaa. Ehkäisevän päihdetyön osalta kunnassa sovelletaan jatkossa edellä mainitun lain mukaisia suunnittelu- ja raportointivelvoitteita. Jatkossa Helsingin kaupungin on sisällytettävä hyvinvointisuunnitelmaan suunnitelma hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi ja huomioitava suunnitelmassa kielelliset oikeudet

31.10.2022

sekä neuvolasuunnitelma hyvinvointialueen (Helsingissä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala) vastuulla olevien neuvolapalvelujen toteuttamiseksi.

Hyvinvointisuunnitelman sisältöä tarkastellaan lain edellyttämällä tavalla tarvittaessa yhteistyössä HUS-yhtymän kanssa valtuustokauden aikana sekä luodaan yhteinen toimintamalli hyvinvointisuunnitelman ja kertomuksen yhteistyölle.

Hyvinvointisuunnitelman sisältöjä ohjataan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisrakenteen kautta

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työtä tehdään Helsingissä jatkossakin toimialojen, virastojen ja liikelaitosten yhteisenä työnä. Kaupunginhallitus päätti 14.5.2018 § 350 ottaa käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamis- ja koordinoitirakenteen. Toimintatapa vahvistaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamista ja koordinoitintia osana kaupungin johtamisjärjestelmää ja sen seuranta sekä nivoo tämän keskeisen kaupungin perustehtävän kiinteästi sen johtamisjärjestelmään. Lisäksi kaupunginhallitus päätti, että ehkäisevän päihdetyön järjestämistä annetun lain 5 §:n mukaisista tehtävistä vastaava toimielin on kaupunginhallitus ja että tehtävistä huolehtii hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä johtaa kaupungin johtoryhmä. Toteuttamista varten perustettiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä, jonka keskeisinä tehtävinä on kaupunkistrategian pohjalta määritellä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ja tavoitteet. Lisäksi ohjausryhmä ohjaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimeenpanoa toimialoilla ja verkostoissa sekä varmistaa, että tavoitteet ja toimenpiteet näkyvät vuosittaisissa toimintasuunnitelmissa. Ryhmä ohjaa Helsingin hyvinvointisuunnitelman valmistelua ja osallistuu hyvinvointikertomusprosessiin.

Hyvinvointisuunnitelmaa on valmistelu monialaisesti, yhteistyötä ja kehittämistä tukien

Hyvinvointisuunnitelman valmistelu käynnistyi loppuvuodesta 2021 ja sen valmisteluun on osallistunut laaja joukko asiantuntijoita, verkostoja sekä kumppaneita. Useat suunnitelmaan kirjatuihin toimenpiteisiin eivät vaadi toteutuakseen ylimääräisiä resursseja, vaan kyse on enemmän yhteisen näkemyksen luomisesta, toimintamallien muutoksesta, toimialojen yhteisestä tekemisestä, uusien kumppanuuksien luomisesta, osaamisen kehittämisestä ja johtamisen vahvistamisesta siten, että yhteisesti sovitut tavoitteet saavutetaan. Monessa tavoitekokonaisuudessa järjestöt ja muut yhteistyökumppanit ovat mukana.

Tavoite- ja toimenpidekokonaisuuksien valinnassa on painotettu ennaltaehkäiseviä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuksia. Toimenpiteiksi on valittu sellaisia kehittämiskohteita, joissa useampi toimiala on mukana. Tavoite- ja toimenpidekokonaisuudet on käsitelty ja hyväksytty laajalti toimialojen eri foorumeilla ja kaikille toimenpiteille on määritelty vastuutaho.

Hyvinvointisuunnitelma on käsitelty ja osaltaan hyväksytty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmässä 9.9.2022 ja kaupungin johtoryhmässä 20.9.2022.

Hyvinvointisuunnitelma kokoaa ja ohjaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kaupunkiyhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä

Hyvinvointisuunnitelma on keskeinen strateginen asiakirja, jonka sisältöä johdetaan poikkihallinnollisella ja monitoimijaisella yhteistyöllä. Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä ohjaa systeeminen ja kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa nojaututaan sosiaalisen laadun määritelmiin sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin. Näissä nostetaan elämänlaadun kokemukset keskiöön ja tärkeinä lähtökohtina ovat yksilön fyysinen toimintakyky, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi sekä elinympäristön terveellisyys ja toimivuus ja sitä kautta myös keskeisten palvelujen saatavuus. Helsingin hyvinvointisuunnitelmalla on tärkeä rooli sosiaalisen kestävyuden tavoitteiden toteuttamisessa, erityisesti terveyden ja hyvinvoinnin, eriarvoisuuden vähentämisen, kestävien kaupunkien ja yhteisöjen sekä köyhyyden poistamisen tavoitteissa. Välillisemmin suunnitelma tukee monia muitakin YK:n tavoitteita.

Hyvinvointisuunnitelman painopisteet ja keskeiset sisällöt

Hyvinvointisuunnitelma muodostuu kuudesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteestä, jotka on muodostettu kaupunkistrategiaan ja laajaan tietopohjaan perustuen. Hyvinvointisuunnitelmassa on näihin liittyen 50 tavoitekokonaisuutta ja 106 toimenpidettä kaikki ikäryhmät huomioiden.

1. Mielen hyvinvointi

Vahvistetaan kaupunkilaisten mielen hyvinvointia kehittämällä varhaista tukea, matalan kynnyksen ennaltaehkäiseviä palveluita, avun saavutettavuutta ja omahoitopalvelujen käyttöä. Kehitetään lasten ja nuorten mielenterveyden palveluketjuja, lasten ja nuorten vuorovaikutustaitoja, koulujen nuorisotyötä ja Hyvän mielen kunta -työtä.

2. Harrastaminen ja vapaa-aika

Vapaaehtois- ja vertaistoimintaa sekä taiteen ja kulttuurin huomioimista hyvinvointia lisäävänä tekijänä edistetään kaikissa ikäryhmissä. Kehitetään harrastus- ja kulttuurin kummilapset -toimintaa, kulttuurista vanhustyötä sekä ikääntyneiden kotiin tarjottavia taide- ja kulttuurielämyksiä. Toteutetaan Helsingin kulttuurityön mallia kaupunkiuudistusalueilla ja jatketaan Suomen harrastamisen mallin kehitystyötä.

3. Liikkuminen

Työtä kohdennetaan vähiten liikkuviin kaupunkilaisiin. Lisätään tietoisuutta eri-ikäisten liikkumismahdollisuuksista ja lisätään liikkumista varhaiskasvatus-, koulu- ja opiskelupäivissä. Ikäihmisten toimintakykyä vahvistetaan liikkumissopimuksen avulla ja lisäämällä ohjattua liikuntaa. Kaupungin työntekijöitä kannustetaan säännölliseen liikkumiseen ja kaikenikäisten kaupunkilaisten tietoisuutta Helsingin liikunta- ja liikkumismahdollisuuksista parannetaan. Kokonaisuudessa jatketaan liikumisohjelman työtä.

4. Terveelliset elintavat

Edistetään terveellisiä elintapoja digitaalisten työkalujen hyödyntämisellä ja ammattilaisille suunnatulla ravitsemuskoulutuksella. Lapsille ja nuorille järjestetään hyvinvointikahvilatoimintaa ja ikääntyneille suunnatun Finger-toimintamallin käyttöä vahvistetaan. Myös muuta muistiystävällisyyteen liittyvää kehittämistä vahvistetaan valtuustokauden aikana. Ehkäisevän päihdetyön toimintatapoja vahvistetaan eri ikäryhmille suunnattujen toimenpiteiden avulla sekä kehitetään päihteet ja riippuvuudet lapsiperheissä -palveluketjua.

5. Hyvät väestösuhteet

Lisätään väestöryhmien sekä eri väestöryhmiin kuuluvien yksilöiden välistä vuorovaikutusta sekä vaikutetaan ihmisten turvallisuuden tunteeseen ja asenteisiin. Kaupunkilaisten moniäänisyyttä ja yhdenvertaisia osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia vahvistetaan ja esimerkiksi OmaStadissa edistetään aikaisemmillä kierroksilla aliedustetuiksi tunnistettujen väestöryhmien osallistumista kaikissa prosessin vaiheissa. Tuetaan yhdenvertaisuuden toteutumista sekä vahvistetaan monikanaavaista viestintää huomioiden eri väestöryhmät ja kaupunginosat. Edistetään osatyökykyisten, vammaisten osatyökykyisten sekä vaikeassa työmarkkina-asetmassa olevien työllisyyttä ja vahvistetaan heidän digiosaamista.

Eri kaupunginosissa syntyviin epäsuotuisiin ilmiöihin, kuten radikalisoitumiseen ja jengiytymiseen haetaan toimintamalleja. Lapsen oikeuksia edistetään Lapsiystävällinen Kunta -työn avulla vahvistamalla esimerkiksi lasten ja nuorten turvallisuutta kaupunkitiloissa, kehittämällä kiu-

31.10.2022

Asia/5

saamiseen puuttuvia toimintamalleja sekä lapsiystävällisiä palautekanavia. Lisäksi koulutetaan laajasti ammattilaisia lapsen oikeuksien huomioimiseen osana työtä.

6. Turvallinen ja kaunis kaupunki

Vaikutetaan turvallisiin arjen ympäristöihin sekä viihtyisään elinympäristöön ja pyritään tunnistamaan ja puuttumaan nykyistä paremmin eri alueiden turvallisuushaasteisiin. Kävelyn suunnitteluohjeilla ja suojateiden parantamisella turvallinen liikkuminen kaupunkitiloissa paranee. Taiteen prosenttiperiaate antaa kaupunkilaisille heidän lähiympäristöisensä mahdollisuuden kokea ja kohdata taidetta. Puututaan lisääntyneeseen lähisuuhdeväkivaltaan ja lisätään tietoisuutta kodin ja alueellisten elinympäristöjen turvallisuudesta. Lisäksi vahvistetaan toimenpiteitä, joilla tuetaan omaishoitoperheen hyvinvointia ja omaishoidon turvallisuutta.

Hyvinvointisuunnitelman seuranta

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 §:n mukaan kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä kaupunginvaltuustolle vuosittain. Jatketaan edellisellä valtuustokaudella luotua käytäntöä, jossa hyvinvointisuunnitelman seurantaraportti (Stadin HYTE-barometri) tuodaan tiedoksi kaupunginvaltuustolle tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä. Sisällöltään raportointi perustuu hyvinvointisuunnitelman valittujen tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden tarkasteluun ja tuo esille hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen onnistumisia ja haasteita. Laajempi raportointi (laaja hyvinvointikertomus) tehdään valtuustokauden lopussa ja sen sisältö toimii kaupunkitiedon tuottaman tiedon lisäksi seuraavan valtuustokauden hyvinvointisuunnitelman tietopohjana. Uudistettu lainsäädäntö edellyttää, että seurantaan osallistetaan HUS-yhtymä. Käytännöt luodaan valtuustokauden aikana ja kehitetään tarvittaessa raportointitapaa.

Hyvinvointisuunnitelmalla on 47 vaikutusmittaria, joilla kuvataan muutosta väestön hyvinvoinnissa, terveydessä ja turvallisuudessa. Lisäksi toimenpiteille on luotu prosessi- ja tulosmittarit, joilla seurataan edistymistä ja onnistumisia. Mittareille on rakennettu raportointialusta ja julkaistaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ulkoisilla verkkosivuilla.

Valitulla sosiaalisen laadun viitekehyksellä pyritään paikantamaan hyvinvointisuunnitelman vaikuttavuutta tarkastelemalla sen toimenpidekonaisuuksien toteutumista suhteessa valittuihin mittareihin. Arvioinnissa tarkastellaan myös onnistumisia kaupunkilaisten fyysisen toimintakyvyn, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin sekä arjen elinympäristön näkökulmasta.

31.10.2022

Asia/5

Jos kaupunginvaltuusto hyväksyy hyvinvointisuunnitelman esitetyn mukaisesti, kaupunginhallitus täytäntöönpanopäätöksessä kehottaa toimialoja, virastoja ja liikelaitoksia yhteistyössä edistämään hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamista osana talouden ja toiminnan suunnittelua ja toimeenpanoa.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Stina Högnabba, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42525
stina.hognabba(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin hyvinvointisuunnitelma 2022-2025
- 2 Liite: Tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja vastuutahot

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ohjausryhmä